

Nr 20.

Ankom till riksdagens kansli den 9 april 1940 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om befrielse för delägare i statens järnvägars änke- och pupillkassa från erläggande i visst fall av tilläggsavgifter.

I två inom riksdagen väckta motioner, den ena under nr 114 i första kammaren av herr *Bäcklund* och den andra under nr 136 i andra kammaren av herr *Hage*, har hemställts, att riksdagen måtte besluta befria delägare i förutvarande statens järnvägars änke- och pupillkassa från erläggande i visst fall av tilläggsavgifter.

Beträffande motiveringen för det framlagda förslaget får utskottet, i den mån redogörelse härför icke lämnas i det följande, hänvisa till motionerna.

Över förevarande motioner har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande från statskontoret, som hört järnvägsstyrelsen.

Järnvägsstyrelsen har anfört:

Enligt det av Kungl. Maj:t den 30 december 1910 fastställda reglementet för statens järnvägars änke- och pupillkassa upphörde tjänsteman, som efter uppnådda femtio levnadsår ej ägde pensionsberättigade anhöriga, att vara delägare i kassan och erlade följaktligen icke vidare någon avgift till kassan (§ 11, mom. 2). Sådan tjänsteman kunde dock vid ingående av äktenskap efter nämnda ålder förvärva förnyad delägarrätt i kassan med pensionsrätt för i det äktenskapet efterlämnade änka och barn, så framt han till kassan erlade av kassans direktion bestämda avgifter, motsvarande fulla värdet av sådan förmån (§ 6, mom. 1). Dessa avgifter utgingo före den 1 juli 1936, efter tjänstemannens eget val, antingen med ett engångsbelopp eller med ett årligt belopp och från och med den 1 juli 1936, då viss ändring i avgiftsberäkningen genomfördes, med ett årligt belopp. I det fall, att avgiften erlades med visst årligt belopp, skulle den utgå, så länge man och hustru båda levde, således även efter det tjänstemannen avgått från tjänsten.

I den mellan staten och statens järnvägars änke- och pupillkassa den 27 april 1936 träffade överenskommelsen angående statens övertagande av kassans rörelse (prop. 258/1936, bil. A) finnas vidare intagna bestämmelser dels därom att den, för vilken dylik tilläggsavgift fastställts, skall även efter övertagandet hava att genom avdrag å lön eller tjänstepension erlægga avgiften i fråga (punkt 3), dels därom att förutvarande delägare i kassan, som efter övertagandet ingår äktenskap, må förvärva familjepensionsrätt för hustru och barn i det äktenskapet enligt enahanda grunder, som gällt före övertagandet (punkt 7). I överensstämmelse härmed upptogs ock i den slut-

Bihang till riksdagens protokoll 1940. 8 saml. Nr 20.

liga balansräkningen vid övertagandet såsom tillgång kapitalvärdet av återstående tilläggsavgifter för redan ingångna äktenskap. För äktenskap, ingångna efter övertagandet, bortsågs i balansräkningen från kapitalvärdet såväl av års- och tilläggsavgifter som av pensionsförmånen, enär dessa båda poster ansågos ungefärligen uppväga varandra.

Antalet förutvarande delägare i änke- och pupillkassan, som förvärvat ny delägarrätt i kassan eller efter statens övertagande av kassan förvärvat familjepensionsrätt för hustru och barn i då ingånget äktenskap, jämte dem den 1 januari 1940 åliggande årliga tilläggsavgifter framgå av följande sammanställning:

	Antal	Årlig tilläggsavgift Kr.
1) I tjänst varande		
a) äktenskap ingångna mellan 50 och 60 år	67	8 428
b) äktenskap ingångna efter 60 år	1	1 069
2) Pensionärer		
a) äktenskap ingångna mellan 50 och 60 år	65	7 791
b) äktenskap ingångna efter 60 år	11	1 568
		<hr/> Summa 18 856

Vid uppgörelsen angående statens övertagande av kassan har sålunda räknats med att ifrågavarande avgifter alltjämt skola erläggas och tillföras familjepensionsfonden och de av kassans delägare utsedda fullmäktige hava vid sitt godkännande av överenskommelsen icke ansett sig böra vidtaga någon åtgärd i annan riktning. Att överskottet i kassan vid den slutliga avräkningen med staten blev avsevärt mycket större än vad som tidigare räknats med, kan icke tagas till intäkt för att staten nu skall träda emellan, enär detta överskott helt tillfallit Stiftelsen statsbanepersonalens pensions- och understödsfond. Järnvägsstyrelsen vill i detta sammanhang meddela, att frågan om kompensation för den fr. o. m. den 1 juli 1936 vidtagna höjningen av återinträdesavgifterna i kassan varit föremål för övervägande inom nämnda stiftelse på sätt framgår av § 12 i bifogade protokoll, hållet vid urtima möte med stiftelsens fullmäktige den 21—23 november 1938.¹

Anledning saknas således för ett efterskänkande från statens sida av dessa avgifter, då familjepensionsfonden härigenom skulle komma att drabbas av pensionskostnader, för vilka täckning icke finnes. Ett annat skäl är även, att bland nuvarande tjänstemän och pensionärer finnes ett antal, som på sin tid vid medgivet förnyat delägarskap i kassan erlagt sin tilläggsavgift i form av en engångsavgift och vilka sålunda skulle komma att vederfaras en viss orätt genom att icke bliva delaktiga i avgiftsbefrielsen.

Den av motionärerna gjorda jämförelsen med tjänstemän, för vilka allmänna familjepensionsreglementet är gällande och vilka utan ökning i familjepensionsavdraget äga ingå äktenskap intill 60 års ålder, kan icke i och för sig anses utgöra skäl för bifall till motionerna, enär den ökade belastning å familjepensionsfonden, som medgivandet i fråga åstadkommer, uppväges av den omständigheten, att samtliga tjänstemän — sålunda även de, som vid viss ålder sakna familjepensionsberättigade anhöriga — äro pliktiga att vidkännas familjepensionsavdrag ända till tidpunkten för avgången ur tjänst.

På grund av vad sålunda anförts får styrelsen avstyrka bifall till motionerna.

¹ Här ej återgivet.

Statskontoret har i likhet med järnvägsstyrelsen och på av denna anförda skäl avstyrkt bifall till ifrågavarande motioner.

Såsom järnvägsstyrelsen framhållit, har vid den mellan staten och statens järnvägars änke- och pupillkassa träffade överenskommelsen om statens övertagande av kassans rörelse förutsatts bland annat, att sådan vid övertagandet kvarstående delägare i kassan, som före övertagandet ingått äktenskap efter fyllda 50 år och för vilken därvid särskild tilläggsavgift för förvärvande av familjepensionsrätt fastställts, skall hava att i förekommande fall fortfarande erlægga dylik tilläggsavgift. I likhet med järnvägsstyrelsen och statskontoret är utskottet av den uppfattningen, att anledning till efterskänkande från statens sida av ifrågavarande tilläggsavgifter icke föreligger. Utskottet finner sig fördenskull böra avstyrka bifall till det i motionerna framställda yrkandet.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motioner I: 114 och II: 136 ej må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 9 april 1940.

På bankoutskottets vägnar:

BJ. HOLMGREN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg*, Holmström*, Berling, Friggeråker, von Horn*, Nilsson i Mölndal, Sundvik* och Lindblom;

från andra kammaren: herrar Holmgren, Lovén*, Andersson i Falkenberg*, K. A. Westman, Gustavson i Västerås, Osberg, Svedman och Sundström i Vikmanshyttan.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.